Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 17 czerwca 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Podatek od wartości dodanej (VAT) – Dyrektywa 2006/112/WE – Artykuł 135 ust. 1 – Zwolnienia – Zarządzanie specjalnymi funduszami inwestycyjnymi – Outsourcing – Świadczenie usług przez osobę trzecią

W sprawach połączonych C-58/20 i C-59/20

mającej za przedmiot dwa wnioski o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Bundesfinanzgericht (federalny sąd do spraw finansowych, Austria) postanowieniami z dnia 29 stycznia 2020 r. (C-59/20) oraz z dnia 30 stycznia 2020 r. (C-58/20), które wpłynęły do Trybunału w dniu 4 lutego 2020 r., w postępowaniach:

K (C-58/20),

DBKAG (C-59/20)

przeciwko

Finanzamt Österreich, dawniej Finanzamt Linz,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: J.-C. Bonichot (sprawozdawca), prezes izby, R. Silva de Lapuerta, wiceprezes Trybunału, pełniąca obowiązki sędziego pierwszej izby, L. Bay Larsen, C. Toader i N. Jääskinen, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Pikamäe,

sekretarz: D. Dittert, kierownik wydziału,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 lutego 2021 r.,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

– w imieniu K oraz DBKAG – G. Aigner, Steuerberater,

– w imieniu rządu austriackiego – A. Posch, F. Koppensteiner, J. Schmoll i S. Zolles, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

– w imieniu rządu greckiego – K. Georgiadis, A. Dimitrakopoulou i M. Tassopoulou, w charakterze pełnomocników,

– w imieniu Komisji Europejskiej – początkowo L. Mantl i R. Lyal, a następnie L. Mantl i L. Lozano Palacios, w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. 2006, L 347, s. 1, zwanej dalej „dyrektywą VAT").

2 Wniosek ten został złożony w postępowaniach pomiędzy K (sprawa C-58/20) i DBKAG (sprawa C-59/20) a Finanzamt Österreich, dawniej Finanzamt Linz (austriackim organem podatkowym, dawniej organem podatkowym w Linz, Austria, zwanym dalej „organem podatkowym"), dotyczących odmowy przyznania im przez ten organ zwolnienia z podatku od wartości dodanej (VAT) przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT.

Ramy prawne

Prawo Unii

Dyrektywa VAT

3 Artykuł 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT przewiduje zasadniczo identyczne zwolnienie jak przewidziane wcześniej w art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy Rady 77/388/EWG z dnia 17 maja 1977 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru podatku (Dz.U. 1977, L 145, s. l, zwanej dalej „szóstą dyrektywą").

4 Zgodnie z brzmieniem art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT:

„Państwa członkowskie zwalniają następujące transakcje:

[…]

g) zarządzanie specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, określonymi przez państwa członkowskie;

[…]".

Dyrektywa UCITS

5 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/65/WE z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. 2009, L 302, s. 32, zwana dalej „dyrektywą UCITS") dokonała przekształcenia dyrektywy Rady 85/611/EWG z dnia 20 grudnia 1985 r. w sprawie koordynacji przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania w zbywalne papiery wartościowe (UCITS) (Dz.U. 1985, L 375, s. 3), zmienionej w szczególności dyrektywą 2001/107/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 stycznia 2002 r. (Dz.U. 2002, L 41, s. 20), (zwanej dalej „dyrektywą 85/611").

6 Artykuł 2 dyrektywy UCITS stanowi:

„1. Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się poniższe definicje:

[…]

b) »spółka zarządzająca« oznacza spółkę, której zasadniczy rodzaj działalności to zarządzanie UCITS w formie funduszy wspólnych lub spółek inwestycyjnych (zarządzanie zbiorowym portfelem UCITS);

[…]

2. Do celów ust. 1 lit. b) zasadniczy rodzaj działalności spółki zarządzającej obejmuje funkcje, o których mowa w załączniku II.

[…]".

7 Załącznik II do dyrektywy UCITS zawiera niewyczerpujący wykaz funkcji należących do zakresu zbiorowego zarządzania portfelem. Wykaz ten, identyczny z wykazem zawartym w załączniku II do dyrektywy 85/611, wymienia następujące funkcje:

„– zarządzanie inwestycjami,

– administracja:

a) obsługa prawna i obsługa rachunkowo-księgowa w zakresie zarządzania funduszem;
b) zapytania klientów;
c) wycena i wyznaczanie ceny (w tym zwroty podatkowe);
d) monitorowanie przestrzegania uregulowań;
e) prowadzenie rejestru posiadaczy jednostek uczestnictwa;
f) wypłata zysków;
g) emisja i umarzanie jednostek uczestnictwa;
h) rozliczanie umów (w tym wysyłanie potwierdzeń);
i) prowadzenie ksiąg,

– wprowadzanie do obrotu".

Prawo austriackie

8 Paragraf 6 ust. 1 pkt 8 lit. i) Umsatzsteuergesetz 1994 (ustawy o VAT, BGBI. 663/1994), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym, przewiduje, że z VAT zwolnione są przychody z „zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi", „zarządzania udziałami w ramach działalności związanej z wnoszeniem kapitału […] przez przedsiębiorstwa posiadające koncesję w tym zakresie" oraz z „zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, określonymi przez inne państwa członkowskie".

Postępowania główne i pytania prejudycjalne

Sprawa C-58/20

9 W latach 2008–2014 różne spółki zarządzające (zwane spółkami inwestycyjnymi przed 2011 r.) przekazały osobie trzeciej, w niniejszym przypadku K, określone usługi w zakresie obliczania wartości istotnych dla celów opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w funduszach, takie jak rozliczenia podatkowe. W celu świadczenia tych usług K musiała oprzeć się na obliczeniu dochodów na poziomie funduszy określonych przez spółki zarządzające na podstawie ogólnego bilansu i rachunku funduszy sporządzonych przez bank depozytariusza. K przejmowała wartości wskazane w ogólnym bilansie i w ogólnym wyliczeniu dochodów na poziomie funduszy po zwykłej kontroli wiarygodności (bez sprawdzenia dokładności). Następnie w celu sporządzenia rozliczenia podatkowego na poziomie posiadaczy jednostek uczestnictwa K musiała uwzględniać w szczególności cechy właściwe różnym rodzajom inwestorów, a ponadto musiała sporządzić własne rozliczenie kosztów, przestrzegać autonomicznego porządku przeznaczenia i obliczenia szczególnych strat.

10 W okresie, którego dotyczy postępowanie główne, spółki zarządzające, które upoważniły K, pozostawały nadal płatnikami podatku, zobowiązanymi do przekazania odpowiednich wartości w celu opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w drodze ujednoliconej deklaracji składanej do jednostki przyjmującej deklaracje. Spółki zarządzające powtarzały zatem odpowiednie wartości obliczone przez K bez zmian i przekazywały je jednostce przyjmującej deklaracje. Spółki zarządzające były jednak odpowiedzialne za prawidłowość kwot zadeklarowanych jednostce przyjmującej deklaracje, w szczególności z tytułu podatku od dochodów kapitałowych. K była odpowiedzialna wobec tych spółek na podstawie prawa cywilnego za szkodę spowodowaną zawinioną niedokładnością deklaracji odpowiednich wartości podatkowych.

11 K wystawiała faktury za usługi świadczone na rzecz spółek zarządzających bez podatku VAT. K twierdzi bowiem, że usługi te korzystają ze zwolnienia dotyczącego zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, ponieważ spełniają one przesłanki przewidziane w orzecznictwie Trybunału, w szczególności te zawarte w pkt 72 wyroku z dnia 4 maja 2006 r., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289), zgodnie z którym, aby usługi świadczone przez osobę trzecią można było objąć tym zwolnieniem, muszą one stanowić w globalnej ocenie odrębną całość oraz spełniać specyficzne i istotne funkcje z zakresu zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Zdaniem K usługi obliczania wartości istotnych dla celów opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w funduszach, za które jest ona odpowiedzialna, istnieją jedynie w dziedzinie specjalnych

funduszy inwestycyjnych, a tym samym chodzi tu o usługi administracyjne mające specyficzne i istotne znaczenie dla zarządzania tymi funduszami. Ponadto K uważa, że dla objęcia ich zwolnieniem, nie jest konieczne, aby wszystkie te usługi objęte były outsourcingiem.

12 Niemniej jednak zdaniem organu podatkowego usługi świadczone przez K na rzecz spółek zarządzających nie mogą zostać objęte tym zwolnieniem. Z jednej strony, organ ten uważa, że usługa świadczona przez K, polegająca na obliczeniu wartości istotnych dla celów opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w funduszach, nie ma specyficznego i istotnego znaczenia dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Chodzi tu raczej o świadczenie specyficzne dla zawodu doradcy podatkowego lub biegłego rewidenta. Z drugiej strony, zdaniem organów podatkowych usługa ta nie jest wystarczająco odrębna, aby należeć do zakresu stosowania zwolnienia z VAT.

13 K wniosła skargi na decyzje organu podatkowego z dnia 9 września 2014 r. w sprawie VAT za lata 2008–2012, z dnia 25 września 2015 r. w sprawie VAT za rok 2013 oraz z dnia 23 stycznia 2019 r. w sprawie podatku VAT za rok 2014 do sądu odsyłającego, który uznał, że istnieją wątpliwości co do wykładni pojęcia „zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi" w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT.

14 W tych okolicznościach Bundesfinanzgericht (federalny sąd do spraw finansowych) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 135 ust. 1 lit. g) [dyrektywy VAT] należy interpretować w ten sposób, że pojęcie »zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi« oznacza również wykonywanie zadań podatkowych powierzone przez spółkę zarządzającą osobie trzeciej, polegających na zapewnieniu zgodnego z prawem opodatkowania dochodów z funduszy inwestycyjnych uzyskiwanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa?".

Sprawa C-59/20

15 Na podstawie umowy licencyjnej z dnia 11 grudnia 2008 r. spółka DBKAG, która zarządza specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, uzyskała od SC GmbH z siedzibą w Niemczech w zamian za zapłatę opłaty licencyjnej prawo korzystania z oprogramowania służącego do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i do pomiarów rentowności (zwanego dalej „oprogramowaniem SC").

16 Oprogramowanie SC zostało specjalnie przystosowane do działalności funduszy inwestycyjnych i do złożonych wymogów ustawodawcy w tych dziedzinach. SC jest odpowiedzialne za dokonywanie prawidłowych obliczeń wskaźników ryzyka i rentowności.

17 Oprogramowanie SC może być używane wyłącznie w połączeniu z innymi oprogramowaniami DBKAG. DBKAG musiał bowiem dostosować swoje środowisko informatyczne do potrzeb oprogramowania SC i ustalić parametry (w szczególności metody obliczania), które oprogramowanie to musi stosować. Dzięki interfejsom z innymi programami DBKAG dane dotyczące kursów i wartości rynkowych, które zostały pozyskane przez DBKAG i które są niezbędne do obliczeń dokonywanych przez SC, są automatycznie i codziennie wprowadzane do oprogramowania programu SC. W ten sposób oprogramowanie to dokonuje obliczeń wskaźników ryzyka i rentowności na podstawie danych pozyskanych przez DBKAG. Następnie

obliczone przez oprogramowanie SC wskaźniki ryzyka i rentowności są wykorzystywane przez DBKAG do sporządzania sprawozdań w celu spełnienia ustawowych obowiązków informacyjnych wobec organów i inwestorów dotyczących zarządzania ryzykiem i rentownością.

18 W innych umowach z dnia 11 grudnia 2008 r. uzgodniono, że SC będzie świadczyło na rzecz DBKAG różne usługi pomocnicze. W szczególności SC zobowiązało się do szkolenia pracowników DBKAG w celu wykonywania zadań służących konfiguracji oprogramowania SC oraz w celu ręcznego wprowadzania danych koniecznych dla jego funkcjonowania. SC zobowiązało się również do aktualizowania oprogramowania w celu usunięcia jego ewentualnych błędów.

19 SC wystawiło fakturę za udzielenie licencji oraz za inne świadczenie usług jak za usługi opodatkowane i podlegające VAT w państwie przeznaczenia, to znaczy w Republice Austrii, bez wzmianki o VAT, lecz ze wzmianką o przeniesieniu zobowiązania podatkowego na DBKAG na podstawie mechanizmu odwrotnego obciążenia.

20 DBKAG uważa jednak, że usługi świadczone przez SC powinny być objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT. DBKAG uważa bowiem, że oprogramowanie SC świadczy usługi obliczania wskaźników ryzyka i rentowności, które są specyficzne i istotne dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Zdaniem DBKAG okoliczność, że sama wprowadzała ona określone dane do oprogramowania SC, nie może mieć wpływu na kwalifikację tych usług jako transakcji zwolnionych z podatku.

21 Z kolei organ podatkowy uważa, że przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania SC jest usługą podlegającą VAT. Zdaniem tego organu SC udziela jedynie zwykłej pomocy technicznej, która nie jest ani specyficzna, ani konieczna dla zarządzania specjalnym funduszem inwestycyjnym. Ponadto organ podatkowy podnosi, że z uwagi na to, iż oprogramowanie SC nie może dokonać omawianych obliczeń bez udziału DBKAG, świadczenie SC nie jest wystarczająco autonomiczne, aby mogło zostać objęte zwolnieniem z VAT.

22 DBKAG wniósł do sądu odsyłającego skargę na decyzję organu podatkowego z dnia 24 października 2014 r. dotyczącą wznowienia postępowania w sprawie opodatkowania VAT za lata 2009 i 2010, jak również na decyzje określające wysokość zobowiązania podatkowego z tytułu VAT za lata 2009 i 2010.

23 Podobnie jak w sprawie C-58/20 sąd odsyłający uważa, że istnieją wątpliwości co do wykładni pojęcia „zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi" w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT. Prawdą jest, że sąd odsyłający uważa, iż usługi zarządzania ryzykiem i pomiaru rentowności są czynnościami specyficznymi dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Jednakże sąd odsyłający zastanawia się, czy odpowiedzialność ponoszona przez SC w niniejszej sprawie jest wystarczająca, aby usługa SC było objęte zwolnieniem przewidzianym w tym przepisie.

24 W tych okolicznościach Bundesfinanzgericht (federalny sąd do spraw finansowych) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 135 ust. 1 lit. g) [dyrektywy VAT] należy interpretować w ten sposób, że do celów przewidzianego w tym przepisie zwolnienia z podatku pojęcie »zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi« obejmuje również przyznanie przez licencjodawcę będącego osobą trzecią spółce inwestycyjnej prawa do korzystania ze specjalnego oprogramowania opracowanego

specjalnie dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, jeżeli to specjalne oprogramowanie, tak jak w postępowaniu głównym, jest przeznaczone wyłącznie do wykonywania specyficznej i istotnej działalności związanej z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, niemniej jednak jest stosowane na technicznej infrastrukturze spółki inwestycyjnej i może spełniać swoje funkcje tylko przy mającym drugorzędne znaczenie współdziałaniu wspomnianej spółki i z bieżącym zastosowaniem danych rynkowych dostarczanych przez tę spółkę?”.

25 Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 3 marca 2020 r. sprawy C-58/20 i C-59/20 zostały połączone do celów przeprowadzenia pisemnego i ustnego etapu postępowania oraz wydania wyroku.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

26 Poprzez pytania prejudycjalne sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, takie jak zadania podatkowe polegające na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów z funduszów otrzymanych przez osoby posiadające jednostki uczestnictwa oraz przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania służącego do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i pomiaru rentowności, są objęte przewidzianym w tym przepisie zwolnieniem.

27 Tytułem wstępu należy zauważyć, że w zakresie, w jakim dyrektywa VAT uchyla i zastępuje szóstą dyrektywę, wykładnia dokonana przez Trybunał w odniesieniu do przepisów tej ostatniej dyrektywy odnosi się również do przepisów dyrektywy VAT, o ile przepisy tych dwóch instrumentów prawa Unii można uznać za równoważne.

28 W konsekwencji dokonana przez Trybunał wykładnia art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy odnosi się również do art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, ponieważ, jak stwierdzono już w pkt 3 niniejszego wyroku, przepisy te zostały sformułowane w sposób zasadniczo identyczny i w związku z tym mogą zostać uznane za równoważne.

29 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem zwolnienia, o których mowa w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, stanowią autonomiczne pojęcia prawa Unii, których celem jest uniknięcie rozbieżności w stosowaniu systemu VAT w poszczególnych państwach członkowskich [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo].

30 Ponadto z orzecznictwa Trybunału wynika, że pojęcia użyte do określenia zwolnień, o których mowa w art. 135 ust. 1 dyrektywy VAT, należy interpretować w sposób ścisły, ponieważ zwolnienia te stanowią odstępstwa od ogólnej zasady, zgodnie z którą VAT jest pobierany od każdej usługi świadczonej odpłatnie przez podatnika [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 22 i przytoczone tam orzecznictwo].

31 Ponadto na podstawie zasady neutralności podatkowej podmioty gospodarcze powinny mieć możliwość wyboru modelu organizacyjnego, który z czysto gospodarczego punktu widzenia byłby dla nich najbardziej odpowiedni, nie narażając się na to, że ich transakcje zostaną

wykluczone ze zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 50 i przytoczone tam orzecznictwo].

32 W ten sposób usługi świadczone przez podmiot zarządzający będący osobą trzecią są co do zasady objęte zakresem stosowania art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT (wyrok z dnia 4 maja 2006 r., Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, pkt 69).

33 Niemniej jednak, aby można je było zaklasyfikować jako transakcje zwolnione w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, usługi świadczone przez podmiot zarządzający będący osobą trzecią muszą stanowić w globalnej ocenie odrębną całość oraz spełniać specyficzne i istotne funkcje z zakresu zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi [wyrok z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK), C-231/19, EU:C:2020:513, pkt 47 i przytoczone tam orzecznictwo].

34 To w świetle orzecznictwa przypomnianego w pkt 29–33 niniejszego wyroku należy zbadać pytania prejudycjalne przedstawione przez sąd odsyłający.

W przedmiocie warunku związanego z odrębnym lub autonomicznym charakterem

35 W pierwszej kolejności, aby ustalić, czy usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi są objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, należy dokonać globalnej oceny, czy usługi te tworzą odrębną całość.

36 W tym względzie należy zauważyć, że warunek związany z „odrębnym” charakterem nie może być interpretowany w ten sposób, że aby świadczenie usługi specyficznej i istotnej dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi było objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, powinno ono być w całości przedmiotem outsourcingu.

37 Należy bowiem przypomnieć, że zgodnie z orzecznictwem Trybunału przewidziane przez ten przepis zwolnienie ma na celu wspieranie dostępu drobnych inwestorów do rynku papierów wartościowych. Wspólne zarządzanie inwestycjami w ramach specjalnych funduszy inwestycyjnych daje bowiem tym ostatnim możliwość posiadania, pomimo skromnej inwestycji, zróżnicowanego portfela, który chroni ich przed ryzykiem związanym z wahaniem wartości papierów wartościowych i umożliwia im wspólne ponoszenie kosztów specjalistycznego zarządzania. W braku zwolnienia posiadacze jednostek uczestnictwa w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania byliby opodatkowani w większym stopniu niż inwestorzy, a priori o większych rozmiarach, którzy bezpośrednio inwestują swoje pieniądze w papiery wartościowe i nie korzystają z usług zarządzania funduszami. Otóż zasada neutralności podatkowej sprzeciwia się temu, by przedsiębiorcy dokonujący tych samych transakcji byli traktowani odmiennie w dziedzinie poboru VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, pkt 43, 44 i przytoczone tam orzecznictwo).

38 Tym samym, nawet jeśli zwolnienie przewidziane w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT powinno być przedmiotem ścisłej wykładni, to zasada neutralności podatkowej oraz cele tego zwolnienia przemawiają za wykładnią, która nie pozbawia go jego skutku (zob. podobnie wyrok z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X, C-595/13, EU:C:2015:801, pkt 68).

39 Gdyby konkretne i istotne świadczenie zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi podlegało podatkowi VAT z tego tylko powodu, że nie jest ono w całości przedmiotem outsourcingu, to uprzywilejowałoby to spółki zarządzające, które same świadczą te usługi, a także inwestorów, którzy bezpośrednio inwestują swoje pieniądze w papiery wartościowe i którzy nie korzystają z usług zarządzania funduszami (zob. podobnie wyrok z dnia 13 marca 2014 r., ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, pkt 72 i przytoczone tam orzecznictwo).

40 W związku z tym wykładnia warunku związanego z „odrębnym" charakterem, która polegałaby na uznaniu, że dla korzystania ze zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, świadczenie usługi specyficznej i istotnej dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi powinno w całości stanowić przedmiot outsourcingu, prowadziłoby do ograniczenia skuteczności możliwości korzystania przez ową usługę ze wspomnianego zwolnienia, jeżeli byłaby ona świadczona przez osobę trzecią.

41 Ponadto Trybunał uznał, że usługi doradztwa w zakresie inwestowania w zbywalne papiery wartościowe oraz zalecenia zakupu i sprzedaży aktywów udzielone spółce zarządzającej specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, które były specyficzne i istotne dla zarządzania tym funduszem, mogą zostać objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., GfBk, C-275/11, EU:C:2013:141, pkt 33).

42 Trybunał uznał bowiem, że nie ma większego znaczenia to, że to do owej spółki zarządzającej należy wykonanie zaleceń po sprawdzeniu, czy nie naruszają one żadnego ograniczenia prawnego w dziedzinie inwestowania mającego zastosowanie do specjalnych funduszy inwestycyjnych oraz to, że wspomniana spółka zarządzająca zachowuje w ten sposób ostateczne uprawnienia decyzyjne i odpowiedzialność (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., GfBk, C-275/11, EU:C:2013:141, pkt 27).

43 W niniejszym przypadku, jeżeli chodzi o sprawę C-58/20, to w celu ustalenia, czy usługi świadczone przez K na rzecz danych spółek zarządzających, takie jak usługi obliczania wartości istotnych dla celów opodatkowania dochodów posiadaczy jednostek uczestnictwa w funduszach, są objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, do sądu odsyłającego należy ocena, czy usługi te należy uznać za specyficzne i istotne dla działalności polegającej na zarządzaniu specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Okoliczność, że do spółek zarządzających należy sporządzanie standardowych deklaracji na podstawie obliczeń dokonanych przez osobę trzecią oraz przekazywanie tych deklaracji jednostkom przyjmującym deklarację, nie jest sama w sobie decydująca dla ustalenia, czy takie usługi objęte są wspomnianym zwolnieniem.

44 Podobnie, jeżeli chodzi o sprawę C-59/20, to w celu ustalenia, czy usługi świadczone przez SC na rzecz DBKAG, takie jak przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania SC, są objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, do sądu odsyłającego należy ocena, czy usługi te należy uznać za specyficzne i istotne dla działalności polegającej na zarządzaniu specjalnymi funduszami inwestycyjnymi. Okoliczność, że omawiane oprogramowanie może być używane wyłącznie na infrastrukturze technicznej danej spółki zarządzającej i może pełnić swoje funkcje wyłącznie przy drugorzędnej współpracy tej spółki poprzez stałe korzystanie z dostarczonych przez nią danych rynkowych, nie jest sama w sobie decydująca dla ustalenia, czy takie usługi objęte są wspomnianym zwolnieniem.

W przedmiocie warunku związanego ze specyficznym i istotnym charakterem usługi

45 W drugiej kolejności, w celu ustalenia, czy usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, takie jak zadania podatkowe, które polegają na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów z funduszu otrzymanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa oraz na przyznaniu prawa do korzystania z oprogramowania służącego do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i dla pomiaru rentowności, są objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, należy ocenić, czy usługi te są specyficzne i istotne dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi.

46 Jeżeli chodzi, po pierwsze, o zadania podatkowe, to należy przypomnieć, że Trybunał orzekł, że zakres zastosowania art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT obejmuje, poza zadaniami polegającymi na zarządzaniu portfelem, również zadania administracyjne przedsiębiorstw zbiorowego inwestowania, takie jak wymienione w załączniku II do dyrektywy UCITS (wyrok z dnia 4 maja 2006 r., Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, pkt 64).

47 Załącznik II do dyrektywy UCITS przewiduje bowiem, że działalność polegająca na zbiorowym zarządzaniu portfelem obejmuje w szczególności zadania administracyjne, takie jak usługi prawne i usługi rachunkowo-księgowe w zakresie zarządzania funduszem, wycena portfela oraz ustalenie wartości jednostek uczestnictwa (w tym w aspektach podatkowych).

48 Ponadto okoliczność, że niektóre usługi nie zostały wymienione w załączniku II do dyrektywy UCITS, nie sprzeciwia się ich włączeniu do kategorii specyficznych usług objętych działalnością „zarządzania" specjalnym funduszem inwestycyjnym w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., GfBk, C-275/11, EU:C:2013:141, pkt 25).

49 W celu ustalenia, czy usługi świadczone przez osobę trzecią na rzecz spółki zarządzającej są objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, należy bowiem zbadać, czy usługa świadczona przez tę osobę trzecią pozostaje w nierozerwalnym związku z własną działalnością spółki zarządzającej, tak że skutkuje ona spełnianiem specyficznych i szczególnych zadań dla zarządzania specjalnym funduszem inwestycyjnym (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., GfBk, C-275/11, EU:C:2013:141, pkt 23).

50 W tym względzie pojęcie „zarządzania" specjalnym funduszem inwestycyjnym w rozumieniu art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT obejmuje nie tylko zarządzanie inwestycjami, z którym wiąże się wybór i przekazanie aktywów będących przedmiotem tego zarządzania, lecz również usługi administracyjne i rachunkowe, takie jak obliczanie kwoty dochodów i ceny jednostek uczestnictwa lub udziałów w funduszu, wycena aktywów, rachunkowość, przygotowywanie deklaracji w celu podziału dochodów, dostarczanie informacji i dokumentacji na temat rachunków okresowych i deklaracji podatkowych, statystyk VAT, a także opracowywanie prognoz przychodów (zob. podobnie wyrok z dnia 7 marca 2013 r., GfBk, C-275/11, EU:C:2013:141, pkt 27).

51 Natomiast usługi, które nie są specyficzne dla działalności specjalnego funduszu inwestycyjnego, lecz są nierozerwalnie związane z każdym rodzajem inwestycji, nie są objęte zakresem stosowania tego pojęcia „zarządzania" specjalnym funduszem inwestycyjnym (zob. podobnie wyrok z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X, C-595/13, EU:C:2015:801, pkt 78).

52 W ten sposób w zakresie, w jakim usługi administracyjne i księgowe świadczone przez osobę trzecią na rzecz spółki zarządzającej, takie jak zadania podatkowe polegające na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów z funduszu uzyskanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa, pozostają w nierozerwalnym związku z działalnością polegającą na zarządzaniu specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, są one objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT.

53 Po drugie, jeżeli chodzi o prawo do korzystania z oprogramowania, prawdą jest, że w pkt 71 wyroku z dnia 4 maja 2006 r., Abbey National (C-169/04, EU:C:2006:289), Trybunał oparł się na wyroku z dnia 5 czerwca 1997 r., SDC (C-2/95, EU:C:1997:278), aby uznać, że zwykłe usługi materialne lub techniczne, takie jak udostępnienie systemu informatycznego, nie były objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 13 część B lit. d) pkt 6 szóstej dyrektywy, który został zastąpiony przez art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT (wyrok z dnia 9 grudnia 2015 r., Fiscale Eenheid X, C-595/13, EU:C:2015:801, pkt 74).

54 Niemniej jednak orzecznictwa tego nie można rozumieć w ten sposób, że należy z góry wykluczyć z zakresu stosowania zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT każdą usługę świadczoną przez osobę trzecią za pomocą systemu informatycznego na rzecz spółki zarządzającej.

55 Jak Trybunał wyjaśnił bowiem w pkt 37 wyroku z dnia 5 czerwca 1997 r., SDC (C-2/95, EU:C:1997:278), fakt, iż dana usługa jest w całości wykonywana drogą elektroniczną, sam w sobie nie sprzeciwia się zastosowaniu zwolnienia do tej usługi.

56 W szczególności w wyroku z dnia 2 lipca 2020 r., Blackrock Investment Management (UK) (C-231/19, EU:C:2020:513), w którym chodziło zwłaszcza o usługi monitorowania rentowności i ryzyka świadczone przez osobę trzecią na rzecz spółek zarządzających funduszami za pośrednictwem platformy informatycznej, Trybunał nie wykluczył z góry tych usług z zakresu stosowania zwolnienia przewidzianego w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT. Z kolei Trybunał uznał, że usługi te nie mogą korzystać z tego zwolnienia, opierając się w pkt 48 i 49 tego wyroku na okoliczności, że usługi te nie były specyficzne dla zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, ponieważ zostały zaprojektowane do celów zarządzania inwestycjami o zróżnicowanym charakterze i mogły być wykorzystywane bez różnicy do zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi i innymi funduszami.

57 W ten sposób, jeżeli usługa taka jak przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania jest świadczona wyłącznie w celu zarządzania specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, a nie zarządzania innymi funduszami, może ona zostać uznana za „specyficzną” dla tego celu.

58 Z powyższego wynika zatem, że świadczenie usług, takich jak wykonywanie zadań podatkowych polegających na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów z funduszy kapitałowych osiągniętych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa oraz przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania służącego do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i dla pomiarów rentowności, jest objęte zwolnieniem przewidzianym w art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT, jeżeli usługi te pozostają w nierozerwalnym związku z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi oraz jeżeli są one świadczone wyłącznie dla celów zarządzania takimi funduszami.

59 W niniejszej sprawie do sądu odsyłającego należy zbadanie, czy rozpatrywane w postępowaniach głównych usługi świadczone przez K i SC na rzecz spółek zarządzających spełniają te warunki.

60 Zwłaszcza w sprawie C-58/20 sąd odsyłający powinien w szczególności zbadać, czy zadania podatkowe wykonywane przez K odpowiadają obowiązkom przewidzianym w prawie austriackim, które są specyficzne dla specjalnych funduszy inwestycyjnych i które różnią się zatem od obowiązków przewidzianych dla innych rodzajów funduszy inwestycyjnych.

61 W sprawie C-59/20 z postanowienia odsyłającego wynika, że sąd odsyłający uważa, iż usługi zarządzania ryzykiem i pomiarem rentowności są czynnościami specyficznymi dla zarządzania takimi funduszami. Sąd ten wskazuje również, że obliczenia dokonywane przez omawiane w postępowaniu głównym oprogramowanie stanowią zasadniczą podstawę do tego, aby DBKAG mógł spełniać zadania związane z zarządzaniem ryzykiem i środkami dotyczącymi rentowności wymagane przez prawo austriackie. W związku z tym okoliczność, że oprogramowanie to służy do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla administracyjnych usług zarządzania ryzykiem i pomiaru rentowności omawianego funduszu, powinna pozwolić na uznanie, że wspomniane oprogramowanie jest istotne dla zarządzania wspomnianym funduszem. Do sądu odsyłającego będzie jednak należało zweryfikowanie, czy zostały spełnione warunki wymienione w pkt 58 niniejszego wyroku.

62 Z uwagi na powyższe rozważania na przedstawione pytania trzeba odpowiedzieć, że art. 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy VAT należy interpretować w ten sposób, że usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, takie jak zadania podatkowe polegające na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów otrzymywanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa oraz przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania służącego wyłącznie do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i do pomiaru rentowności, są objęte zwolnieniem przewidzianym w tym przepisie, jeżeli pozostają w nierozerwalnym związku z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi i są świadczone wyłącznie dla celów zarządzania takimi funduszami, pomimo że takie świadczenie usług nie było w całości przedmiotem outsourcingu.

W przedmiocie kosztów

63 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 135 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2006/112/WE z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej należy interpretować w ten sposób, że usługi świadczone przez osoby trzecie na rzecz spółek zarządzających specjalnymi funduszami inwestycyjnymi, takie jak zadania podatkowe polegające na zapewnieniu zgodnego z prawem krajowym opodatkowania dochodów otrzymywanych przez posiadaczy jednostek uczestnictwa oraz przyznanie prawa do korzystania z oprogramowania służącego wyłącznie do przeprowadzenia obliczeń istotnych dla zarządzania ryzykiem i do pomiaru rentowności, są objęte zwolnieniem przewidzianym w tym przepisie, jeżeli pozostają w nierozerwalnym związku z zarządzaniem specjalnymi funduszami inwestycyjnymi i są świadczone wyłącznie dla celów zarządzania takimi funduszami, pomimo że takie świadczenie usług nie było w całości przedmiotem outsourcingu.

Podpisy